

องค์ประกอบที่ 5 : ด้านเศรษฐกิจและการเมือง

สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

ครอบครัวคนไทยมีขนาดเล็กลง คนไทยที่อาศัยอยู่คนเดียวตามลำพังมีเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว คนไทยเป็นหนี้มากขึ้น ประชากรไทยมีสัดส่วนผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย คือ มีผู้หญิงร้อยละ 51 มีขนาดครอบครัวเฉลี่ย 3.8 คน ต่อครัวเรือน ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2533 ที่มีขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 4.4 คน

ครัวเรือนไทยปัจจุบันมีรายได้เฉลี่ย 13,736 บาทต่อเดือน (3,614 บาทต่อคน) ขณะที่มีค่าใช้จ่ายเดือนละ 10,889 บาท (2,865 บาทต่อคน) หักลบจะเหลือรายได้สุทธิ 749 บาทต่อคนต่อเดือน

รัฐบาลไทยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหารากเหง้าของความยากจนในระดับรากหญ้า โดยการจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน และให้คนยากจนทั่วประเทศมาลงทะเบียน โดยมอบหมายให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบในการจดทะเบียนความยากจนทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2546 และระหว่างวันที่ 5 มกราคม ถึง 30 มีนาคม พ.ศ. 2547 ผลการจดทะเบียนคนยากจน พบว่า ประชากรทั่วประเทศ จำนวน 62,799,872 คน เป็นคนยากจนที่มาจดทะเบียนจำนวน 8,044,564 คน หรือร้อยละ 13

ในด้านสถานภาพสตรีไทยในปัจจุบัน พบว่า สตรีไทยส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาต่ำ คือ ระดับประถมศึกษา โดยมีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ยเพียง 7 ปีเท่านั้น ส่งผลให้มีการทำงานต่ำ รวมถึงรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนที่มีสตรีเป็นผู้นำ มีรายได้ต่ำโดยเฉลี่ยเดือนละ 10,760 บาทเท่านั้น

จากการประเมินสถานภาพสตรีของประเทศไทย ในด้านการส่งเสริมการมีอำนาจในการบริหาร พบว่า ประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ 57 จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยอันดับที่ 1-5 ได้แก่ นอร์เวย์ สวีเดน เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และเนเธอร์แลนด์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาสถานภาพสตรีไทยด้านการบริหาร พบว่า มีสตรีไทยที่สามารถเข้าไปเป็นสมาชิกในรัฐสภาได้ร้อยละ 9.6 จากที่นั่งทั้งหมดในสภา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย นอกจากนี้ ผู้หญิงไทยที่มีตำแหน่งการทำงานในระดับผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสร้อยละ 27 และตำแหน่งระดับวิชาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญร้อยละ 55 โดยค่าตอบแทนของผู้หญิงไทยคิดเป็นสัดส่วนกับรายได้ของผู้ชายอยู่ที่ระดับ 0.61

ด้านการเมืองของประเทศไทย พบว่า จากการเลือกตั้งครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศ 73.0% ในด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย พบว่า มี

การละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่เนืองๆ ส่วนใหญ่ผู้ถูกละเมิดจะเป็นผู้ที่อ่อนแอทางสังคม ได้แก่ เด็กและสตรี ซึ่งเมื่อมีการถูกละเมิดสิทธิ ผู้ถูกละเมิดส่วนใหญ่ไม่กล้าแจ้งความ หรือเรียกร้องความเป็นธรรม เนื่องจากอับอายหรือกลัวถูกทำร้าย

ดัชนีองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและการเมือง

ดัชนี	ตัวบ่งชี้	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
12. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	30. คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาทต่อปี	0	100
	31. อัตราการเพิ่มค่าจ้างรายวัน	0	15
13. สิทธิพื้นฐานของมนุษย์	32. การใช้สิทธิเลือกตั้ง	50	100
	33. การร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิด สิทธิมนุษยชน	0	20

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ และการเมือง

ตารางที่ 14 จังหวัดที่มีองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ และการเมือง ดีที่สุดและต่ำที่สุด

คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาทต่อปี		การใช้สิทธิเลือกตั้ง (%)		การร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน (เรื่อง)		อัตราการเพิ่มค่าจ้างรายวัน (%)	
ห้าลำดับดีที่สุด							
นครปฐม	100.0	ลำพูน	86.6	พัทลุง	0	พัทลุง	10.1
ภูเก็ต	100.0	สตูล	82.9	ภูเก็ต	0	ประจวบคีรีขันธ์	5.8
นนทบุรี	100.0	เชียงใหม่	82.7	ลำพูน	0	ตราด	4.3
เพชรบุรี	99.9	กระบี่	82.4	พังงา	0	ลพบุรี	4.3
สมุทรสงคราม	99.9	สระบุรี	81.0	นครนายก	0	กาญจนบุรี	4.2
ห้าลำดับท้ายสุด							
เลย	61.4	นครพนม	63.9	ตราด	4	หนองคาย	2.2
หนองคาย	59.7	สกลนคร	63.4	กระบี่	7	สุพรรณบุรี	2.1
พิษณุโลก	59.5	สุรินทร์	62.9	ระนอง	3	กำแพงเพชร	2.1
ตาก	48.3	หนองบัวลำภู	62.6	สมุทรสาคร	11	อำนาจเจริญ	1.4
แม่ฮ่องสอน	39.0	หนองคาย	62.5	ตาก	36	นราธิวาส	0.0

ดัชนีด้านเศรษฐกิจและการเมือง อยู่ในช่วง 0.497-0.764 ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์ด้านนี้ดีที่สุด ในขณะที่ภาคเหนือ มีสถานการณ์ต่ำสุด โดยจังหวัดนครปฐม มีสถานการณ์ที่ดีที่สุด และนราธิวาสอยู่ในระดับต่ำสุด

ตัวบ่งชี้ด้านรายได้ พบว่า นนทบุรี นครปฐม และ ภูเก็ต มีรายได้สูงสุด ในขณะที่จังหวัดในภาคเหนือมีรายได้ค่อนข้างต่ำ คือ แม่ฮ่องสอน ตาก และพิษณุโลก ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดเลย และหนองคายมีรายได้ต่ำสุด อย่างไรก็ตาม การนำเอาความพอเพียงของเศรษฐกิจในครัวเรือนมาวัดวิเคราะห์สถานการณ์ด้านรายได้ และเศรษฐกิจของครัวเรือนน่าจะสร้างความน่าเชื่อถือและนำไปประกอบการอภิปรายบริบทของสังคมไทยได้ดียิ่งขึ้น

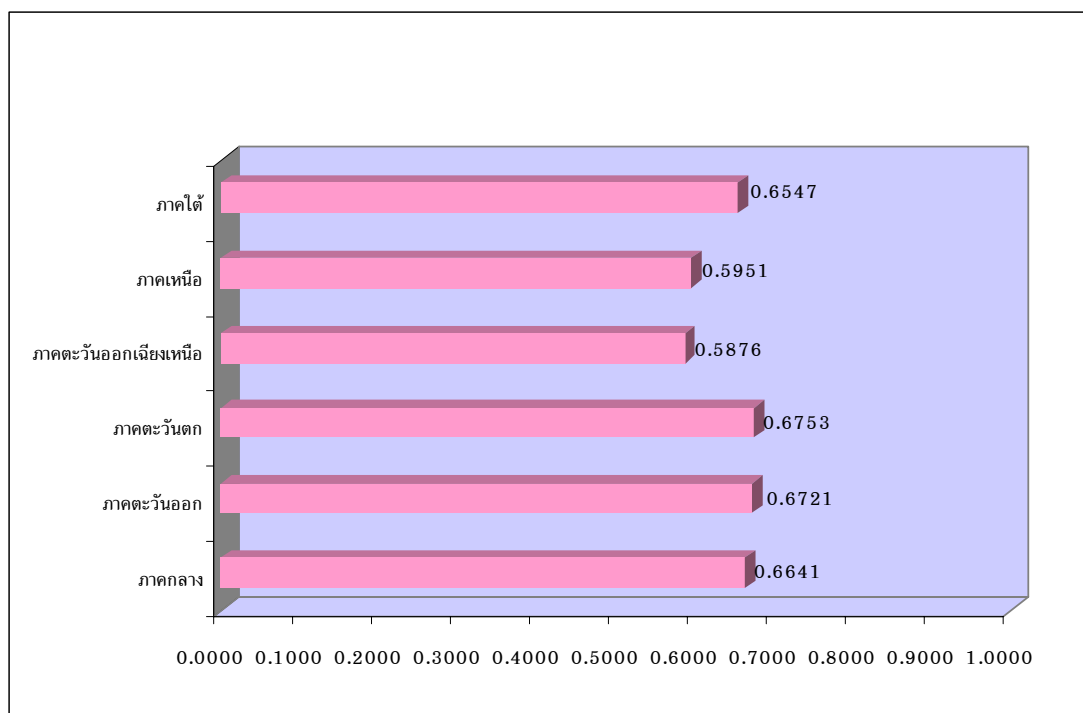
อย่างไรก็ดี ด้านรายได้ ค่าจ้างแรงงานในปี พ.ศ. 2549 รัฐบาลได้มีมติให้เพิ่มค่าจ้างรายวันแก่ลูกจ้าง ซึ่งอัตราการเพิ่มค่าแรงนั้นมีอัตราการเพิ่มที่ไม่เท่ากัน โดยจังหวัดพัทลุง มีการอัตราการเพิ่มค่าแรงมากที่สุด คือ ร้อยละ 10.07 ในขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีการเพิ่มค่าจ้างแต่อย่างใด

ด้านการเมือง พบว่า การใช้สิทธิเลือกตั้งของคนไทยในการเลือกตั้งครั้งล่าสุด เมื่อ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 จังหวัดที่มีประชาชนออกมาใช้สิทธิมากที่สุด คือ จังหวัดลำพูน ส่วนจังหวัดที่มีการใช้สิทธิต่ำส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ หนองคาย หนองบัวลำภู สุรินทร์ สตูล และนครพนม

จังหวัดตากเป็นพื้นที่ที่มีการร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากที่สุด เนื่องจากเป็นพื้นที่ชายแดนติดกับพม่า ทำให้มีปัญหาเรื่องสัญชาติ และแรงงานต่างด้าว รวมทั้งการค้ามนุษย์

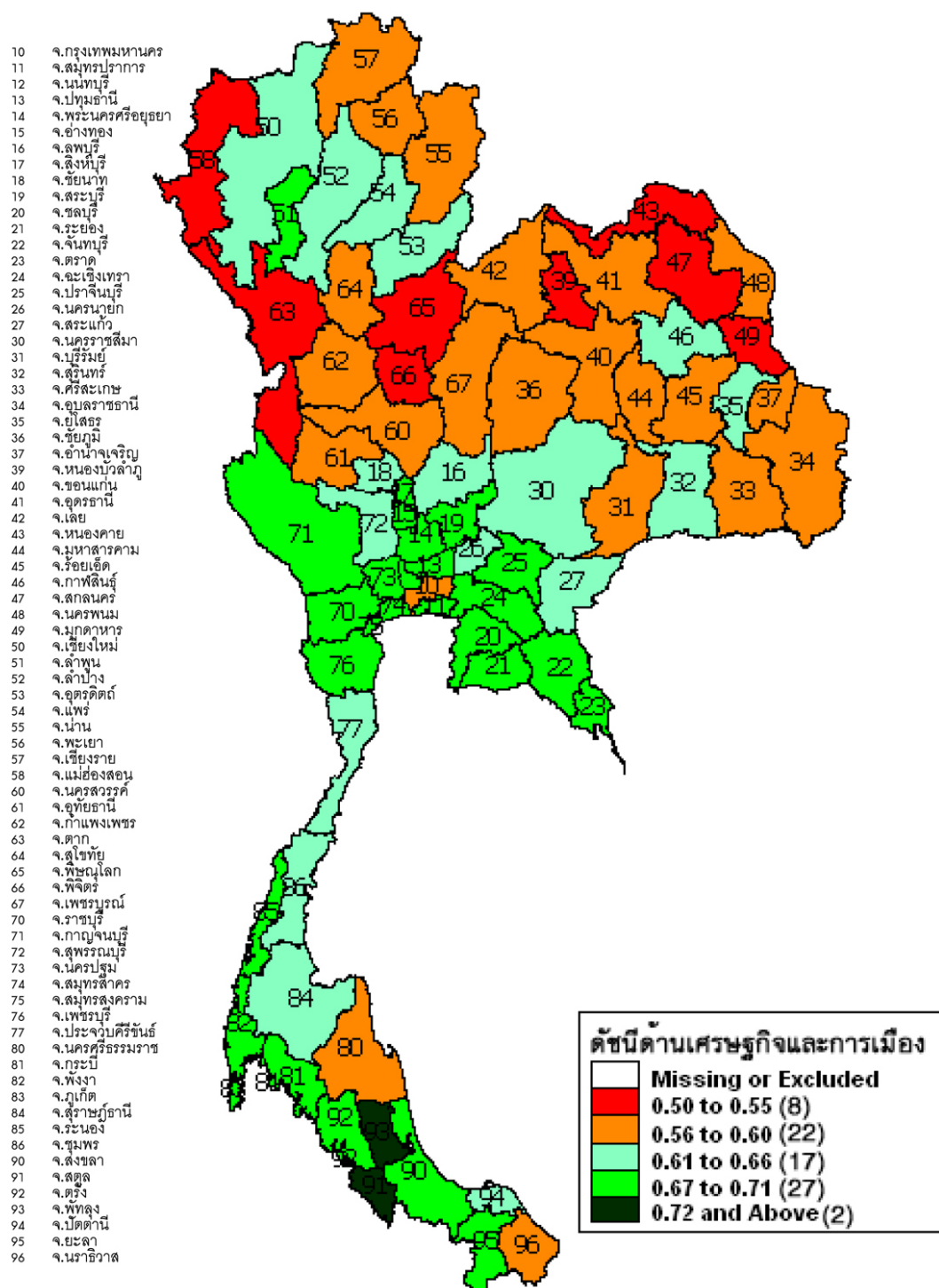
เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ ด้านเศรษฐกิจและการเมือง จำแนกตามรายภาค ได้แสดงไว้ตามแผนภูมิที่ 23

แผนภูมิที่ 23 ค่าเฉลี่ยดัชนีด้านองค์ประกอบเศรษฐกิจและการเมือง

จากแผนภูมิด้านเศรษฐกิจและการเมือง ค่าเฉลี่ยดัชนีสูงสุดคือภาคตะวันตก และต่ำสุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับในรายจังหวัดได้แสดงไว้ในแผนที่ 5 ดังภาพ

แผนที่ 5 - ดัชนีด้านองค์ประกอบเศรษฐกิจและการเมือง

หมายเหตุ เลขลำดับหน้าจังหวัดเป็นเลขเรียงตามรหัสพื้นที่